

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 21.12.1983, sp. zn. Czf 1/83, ECLI:CZ:NS:1983:CZF.1.1983.1

Číslo: 34/1984

Právní věta: Ak sa znižuje (ust. § 65 ods. 3 zák. č. 121/1975 Zb.) invalidný dôchodok poskytovaný s ohľadom na zhodnotenie doby zamestnania v cudzine, zníži sa len o sumu zodpovedajúcu tej dobe zamestnania v cudzine, ktorá bola tiež hodnotená v českosl. dôchodku v dôsledku toho sa vo výške dôchodku patriaceho po tomto znížení prejavia dôsledky vyplývajúce zo započítania nielen dôb zamestnaní a dôb náhradných, (ust. § 10 a § 11 zák. č. 121/1975 Zb.) ale aj zo započítania dôb k nim pripočítaných (ust. § 28 ods. 1 tohto zákona). Dohovor medzi repub. Československou a repub. Poľskou o sociálnom poistení, vyhlásený spolu so záverečným protokolom vyhl. č. 261/1948 Zb., upravuje spôsob výpočtu pre stanovenie dielu invalidného dôchodku odlišne od úpravy uvedenej v ust. § 65 ods. 3 zák. č. 121/1975 Zb. Ak teda nastane poistný prípad posudzovaný podľa tohto Dohovoru, poskytujú nositelia poistenia oboch štátov dôchodok, zo základnej sumy platia diel, ktorý zodpovedá pomeru vnútrošt. dôb k úhrnu príspevkovýchPubl.v oboch štátoch.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 21.12.1983

Spisová značka: Czf 1/83

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Smlouvy mezinárodní, Sociální zabezpečení

Předpisy: 121/1975 Sb. § 10

§ 11

§ 65 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 34/1984 sb. rozh.

Ak sa znižuje podľa ustanovenia § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. invalidný dôchodok poskytovaný s ohľadom na zhodnotenie doby zamestnania v cudzine, zníži sa len o sumu zodpovedajúcu tej dobe zamestnania v cudzine (udalosti odškodnenej dávkou v cudzine), ktorá bola tiež hodnotená v československom dôchodku (zníženie však nesmie prevyšovať dôchodok vyplácaný z cudziny); v dôsledku toho sa vo výške dôchodku patriaceho po tomto znížení prejavia dôsledky vyplývajúce zo započítania nielen dôb zamestnaní a dôb náhradných v zmysle ustanovení § 10 a § 11 zákona č. 121/1975 Zb., ale aj zo započítania dôb k nim pripočítaných podľa ustanovenia § 28 ods. 1 tohto

zákona.

Ustanovenie § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. však platí podľa výslovnej úpravy v ustanovení § 65 ods. 5 toho istého zákona len vtedy, ak neustanovuje inak medzištátna dohoda.

Dohovor medzi republikou Československou a republikou Poľskou o sociálnom poistení, vyhlásený spolu so záverečným protokolom vyhláškou č. 261/1948 Zb. (ako jej príloha), upravuje spôsob výpočtu pre stanovenie dielu invalidného dôchodku (čiastkového dôchodku) odlišne od úpravy uvedenej v ustanovení § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. Ak teda nastane poistný prípad posudzovaný podľa tohto Dohovoru, poskytujú nositelia poistenia oboch štátov dôchodok, na ktorý je nárok podľa vnútroštátnych predpisov, a zo základnej sumy platia diel, ktorý zodpovedá pomeru vnútroštátnych dôb k úhrnu príspevkových dôb v oboch štátoch.

(Rozsudok Najvyššieho súdu ČSSR z 21. 12. 1983, [Czf 1/83](#))

Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave rozhodnutím priznal navrhovateľovi podľa ustanovenia § 25 zákona č. 121/1975 Zb. a čl. 14 Dohovoru o sociálnom poistení medzi Československou republikou a republikou Poľskou čiastkový invalidný dôchodok v sume 141 Kčs mesačne podľa pomeru 1530 dní zamestnania v Československu a 5100 dní zamestnania v Poľsku.

Navrhovateľ v opravnom prostriedku namietal, že invalidný dôchodok, znížený na sumu 141 Kčs mesačne, nezodpovedá dobe jeho zamestnania v Československu, že tento dôchodok mu bol neprávom zúčtovaný s dôchodkom, ktorý mu bol poukázaný z Poľskej ľudovej republiky, a že dôchodok mu bol priznaný od nesprávneho dátumu.

Krajský súd v Košiciach uznesením potvrdil rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia s odôvodnením, že československý znížený invalidný dôchodok bol podľa ustanovenia § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. správne vymeraný v sume 141 Kčs mesačne, pretože navrhovateľ bol v Československu zamestnaný po dobu 1530 dní, a že preskúmaným rozhodnutím bolo definitívne rozhodnuté o invalidnom dôchodku a jeho zúčtovaní s dôchodkom, ktorý navrhovateľovi priznal a vyplatil poľský orgán sociálneho zabezpečenia.

Navrhovateľ v odvolaní namietal, že oba dôchodky nemali byť navzájom zúčtované a že výška československého zníženého invalidného dôchodku nezodpovedá dobe jeho zamestnania v Československu.

Najvyšší súd SSR svojím uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa s odôvodnením, že zníženie invalidného dôchodku navrhovateľa podľa ustanovenia § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. bolo vykonané správne podľa pomeru dôb zamestnania v Československu a v Poľsku a že rovnako správne bol skôr vyplácaný neznížený invalidný dôchodok, priznaný zálohou a zúčtovaný odo dňa priznania dôchodku poľským nositeľom sociálneho zabezpečenia.

Najvyšší súd ČSSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor ČSSR, tak, že uvedenými uzneseniami súdov obidvoch stupňov bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave priznal navrhovateľovi čiastkový invalidný dôchodok podľa ustanovenia § 25 zákona č. 121/1975 Zb. a podľa čl. 14 Dohovoru o sociálnom poistení medzi republikou Československou a republikou Poľskou (prílohy k vyhláške č. 261/1948 Zb.). Súdov obidvoch stupňov preskúmali rozhodnutie orgánu dôchodkového zabezpečenia z toho hľadiska, či zodpovedá úprave obsiahnutej v ustanovení § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. Toto ustanovenie upravuje postup ohľadne zníženia dôchodku z československého dôchodkového zabezpečenia v

prípade, že je požívateľovi dôchodku súčasne poskytovaný dôchodok rovnakého druhu z akéhokoľvek sociálneho zabezpečenia. Ak sa znižuje podľa tohoto ustanovenia invalidný dôchodok poskytovaný s ohľadom na zhodnotenie doby zamestnania v cudzine, zníži sa len o sumu zodpovedajúcu tej dobe zamestnania v cudzine (udalosti odškodnenej dávkou v cudzine), ktorá bola hodnotená tiež v československom dôchodku (zníženie však nesmie prevyšovať dôchodok vyplácaný z cudziny). V dôsledku toho sa vo výške dôchodku patriaceho po tomto znížení prejavia dôsledky vyplývajúce zo započítania nielen dôb zamestnania a dôb náhradných v zmysle ustanovení § 10 a § 11 zákona č. 121/1975 Zb., ale i zo započítania dôb k nim pripočítaných podľa ustanovenia § 28 ods. 1 tohoto zákona.

K týmto dobám súdy oboch stupňov pri svojom posúdení prejednávanej veci v zmysle ustanovení § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. neprihliadali. Ustanovenie § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. však podľa výslovnej úpravy v ustanovení § 65 ods. 5 toho istého zákona platí len vtedy, ak nestanoví inak medzištátna dohoda. Z tohoto hľadiska sa súdy oboch stupňov vecou nezaoberali, hoci na Dohovor medzi republikou Československou a republikou Poľskou o sociálnom poistení okrajovo odkazovali. Ide o dohovor, ktorý spolu so Záverečným protokolom bol vyhlásený vyhláškou č. 261/1948 Zb. (a tvorí prílohu k tejto vyhláske).

Podľa uvedeného Dohovoru, ak nastane poistný prípad, poskytujú nositelia poistenia oboch štátov dôchodok, na ktorý je nárok podľa vnútroštátnych predpisov. Pre vymernie dôchodku sa vezmú za základ vnútroštátne príspevkové doby a zo základnej sumy sa platí len diel, ktorý zodpovedá pomeru vnútroštátnych dôb k úhrnu príspevkových dôb v oboch štátoch. Uvedený Dohovor potom upravuje ďalší postup rovnako ako Dohoda o používaní uvedeného Dohovoru medzi republikou Československou a republikou Poľskou o sociálnom poistení (príloha k Protokolu z 21. 10. 1970 o 13. zasadaní československo-poľskej zmiešanej komisie pre sociálno-politické otázky). Citovaný Dohovor teda upravuje spôsob výpočtu pre stanovenie dielu invalidného dôchodku (čiastkového dôchodku), vyplateného v oboch štátoch, a to odlišne od úpravy uvedenej v ustanovení § 65 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. Nemožno preto použiť úpravu obsiahnutú v ustanovení § 65 ods. 3 uvedeného zákona o znížení dôchodku z československého dôchodkového zabezpečenia, podľa ktorej súdy oboch stupňov prejednávajú vec preskúmali. Bude teda v ďalšom konaní treba preskúmať rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia z hľadiska príslušných ustanovení uvedeného Dohovoru.

Sťažnosť pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor ČSSR, ďalej vytýkala súdom oboch stupňov, že sa dostatočne nezaoberali otázkami súvisiacimi so zúčtovaním dôchodku. Z tohoto hľadiska nemožno prehliadnuť, že v dávkovom spise Úradu dôchodkového zabezpečenia je založené rozhodnutie z 25. 11. 1980, ktorým bol navrhovateľovi od 4. 10. 1978 priznaný a zrejme zálohou vyplácaný invalidný dôchodok vo výške 611 Kčs mesačne (zvýšený od augustovej splátky 1979 na sumu 641 Kčs mesačne). Naproti tomu invalidný dôchodok, priznaný navrhovateľovi rozhodnutím Úradu dôchodkového zabezpečenia v Bratislave z 28. 6. 1979 vo výške 400 Kčs mesačne od 18. 6. 1979 (zvýšený od augustovej splátky 1979 na sumu 430 Kčs mesačne), nebol zrejme vyplácaný zálohou. V dávkovom spise je založený záznam z 5. 5. 1981, z ktorého vyplýva, že medzi zúčtované sumy vyplácané zálohou, zrazené z doplatku vyplateného poľským orgánom sociálneho zabezpečenia, sú zahrnuté i sumy, ktoré boli navrhovateľovi vyplatené na základe rozhodnutia Úradu dôchodkového zabezpečenia z 28. 6. 1979. Súdy obidvoch stupňov sa uvedenými rozhodnutiami nezaoberali z toho hľadiska, či na ich podklade možno vykonať zúčtovanie vyplatených dávok, a ani sa nezaoberali s tým spojenými otázkami výpočtov.

Právny záver súdov oboch stupňov, týkajúci sa zúčtovania vyplatených dávok, sa teda neopiera o riadne zistený skutočný stav veci. V ďalšom konaní sa preto bude treba zaoberať tým, ktoré dávky a za aké obdobie boli priznané a vyplácané zálohou a či všetky sumy, ktoré Úrad dôchodkového zabezpečenia navrhovateľovi zrazil, mohol platne zúčtovať v súlade so zásadami vyslovenými k otázke zúčtovania dávok dôchodkového zabezpečenia, ktoré boli vyplatené z cudziny, v rozsudku

uverejnenom pod č. 27/1976 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk, a či o tomto zúčtovaní bolo rozhodnuté spôsobom stanoveným v § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

Súdy obidvoch stupňov preto svojimi rozhodnutiami posušili zákon v ustanoveniach § 6 a § 120 ods. 1 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 28 ods. 1 a § 65 ods. 3 a 5 zákona č. 121/1975 Zb. a čl. 14 Dohovoru medzi republikou Československou a republikou Poľskou o sociálnom poistení (prílohy k vyhláške č. 261/1948 Zb.).